

STRIDSUDDEN I NORRKÖPING

Arkeologisk förundersökning av intilliggande ytan till L2008:7895 (Kvillinge 221)
Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län

EBBA DRUGGE

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3261

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Detaljfoto på hästsko från schakt 100.

ALLMÄNT KARTMATERIAL:

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003
Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

© Arkeologikonsult 2019

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

STRIDSUDDEN 1 NORRKÖPING

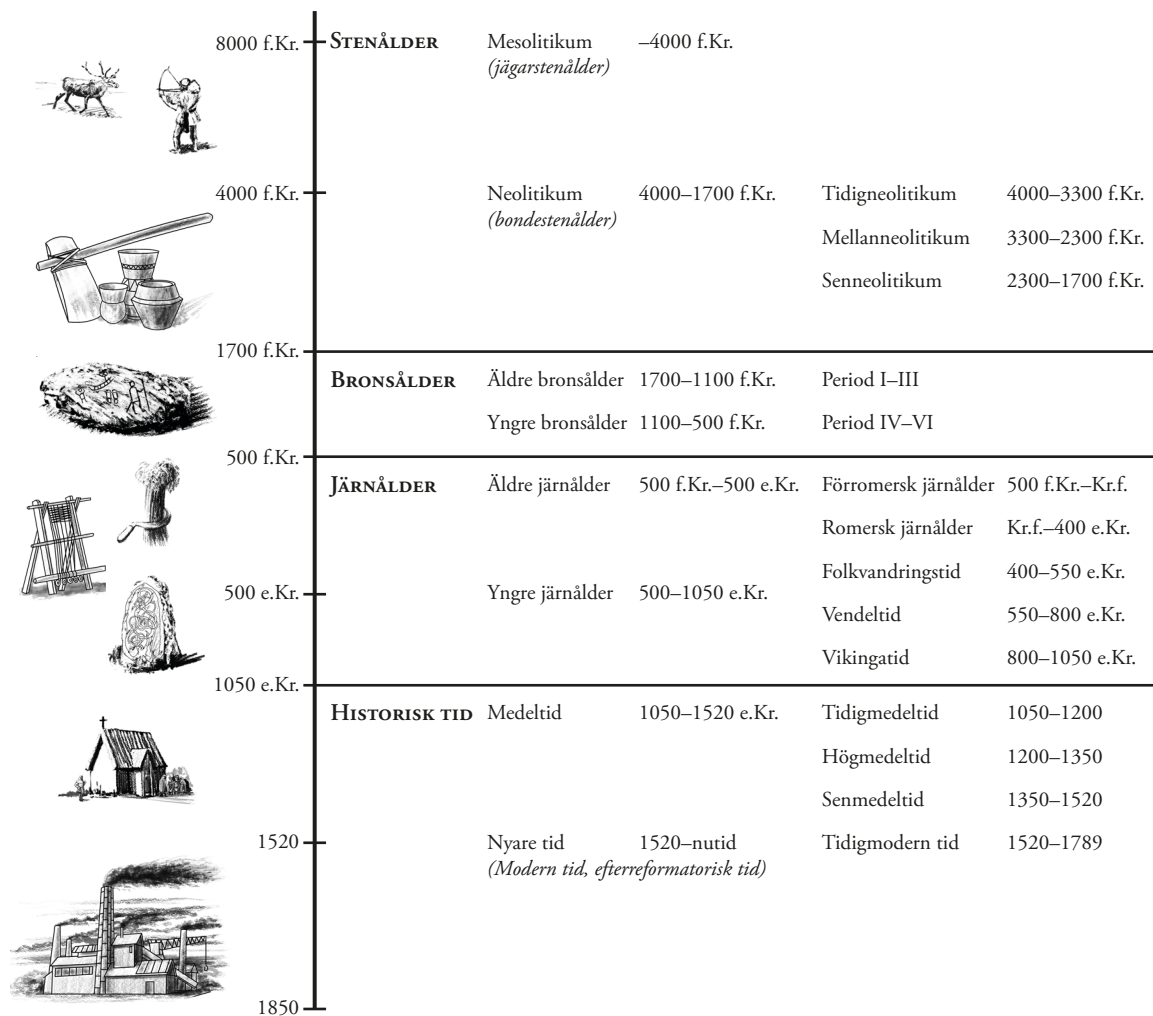
Arkeologisk förundersökning av intilliggande ytan till L2008:7895 (Kvillinge 221)
Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län

EBBA DRUGGE

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3261

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, t.ex. fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING OCH SYFTE.....	7
BAKGRUND.....	7
Utredningsområdet.....	7
Topografi och fornlämningsbild.....	7
Metod och genomförande.....	9
RESULTAT	11
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	12
REFERENSER	12
Databaser.....	12
BILAGOR	13
Bilaga 1. Schaktbeskrivning	13
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning.....	14

Figur 1. Undersökningsområdet markerat på Terrängkartan. Skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Under tre dagar i maj 2019 så utfördes en arkeologisk förundersökning av Arkeologikonsult AB på uppdrag av Länsstyrelsen i Östergötland (dnr 431-800-2019). Syftet var att avgränsa gravfältet L2008:7895 strax norr om Norrköping. Förundersökningen genomfördes efter beslut av länsstyrelsen i Östergötland med anledning att Norrköpings kommun ämnar bygga en ny infart in till Stridsudden i samband med Kardonbaneprojektet. Förundersökningsområdet var beläget öster om det registrerade gravfältet L2008:7895 som utgörs av 6 synliga högar utspridda på två områden. Den sydöstra delen av gravfältet berördes av det eventuella exploateringsområdet och

schakten placerades för att avgränsa utbredningen i sydlig, östlig samt nordlig riktning mot Stridsudden samt Bravikenvägen. Vid inventeringen av högarna inom gravfältet (L2008:7895) och inför förundersökningen mättes det sydöstra området in på nytt då utbredningen var större.

Det slutgiltiga resultatet av sökschaktningen var att gravfältet L2008:7895 avgränsades i nordlig, östlig, sydlig och delvis västlig riktning och inget av antikvariskt intresse påträffades.

INLEDNING OCH SYFTE

Inför projektet Kardonbanan planerade Norrköpings kommun att anlägga en ny infart till Stridsudden som skall utgöras av en kombinerad bil samt gång- och cykelväg invid L2008:7895. Förundersökning-

ens syfte var att ge kompletterande information om gravfältens avgränsning, omfattning samt om någon annan fornlämningsbild kunde observeras.

BAKGRUND

Utredningsområdet

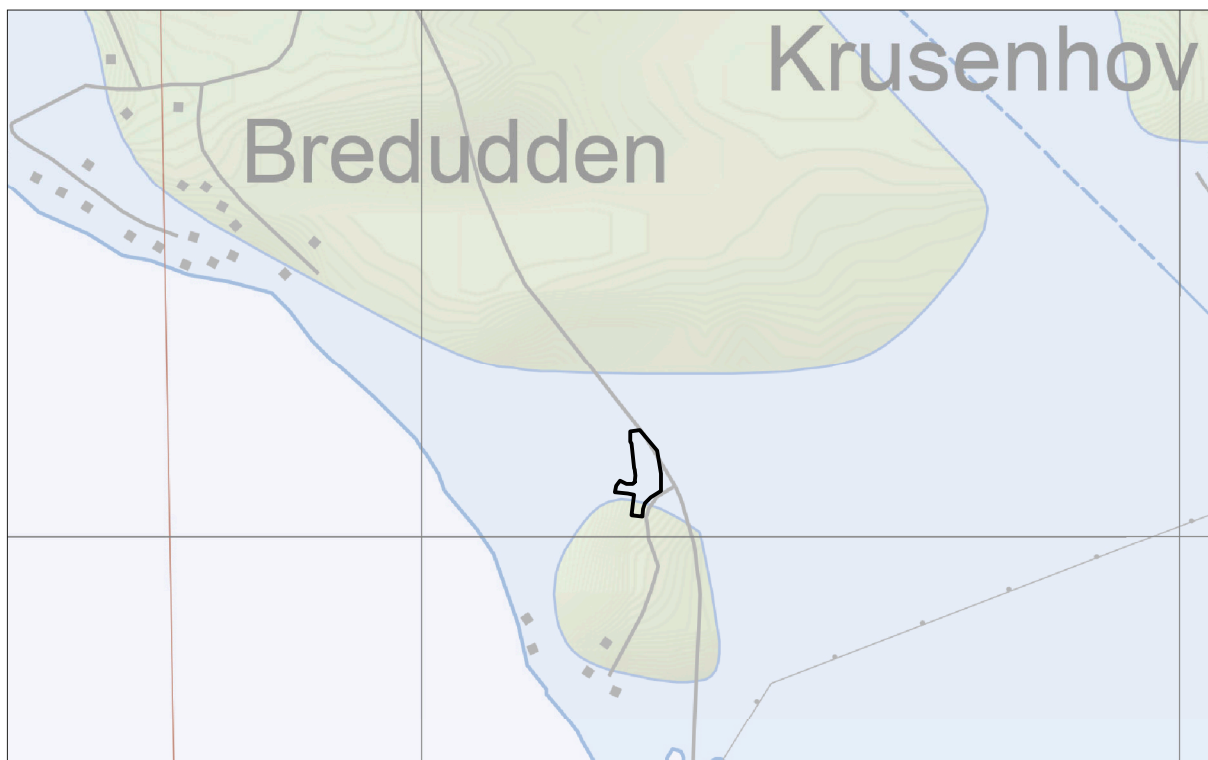
Förundersökningsområdet låg strax norr om Norrköping (figur 1) och gravfältet L2008:7895 påträffades i samband med en frivillig inventering under 2016 och registrerades under 2017. Fram till runt år 500 f. Kr var undersökningsområdet havsbotten (figur 2). De förväntade fornlämningar innan förundersökningen var främst gravar.

Topografi och fornlämningsbild

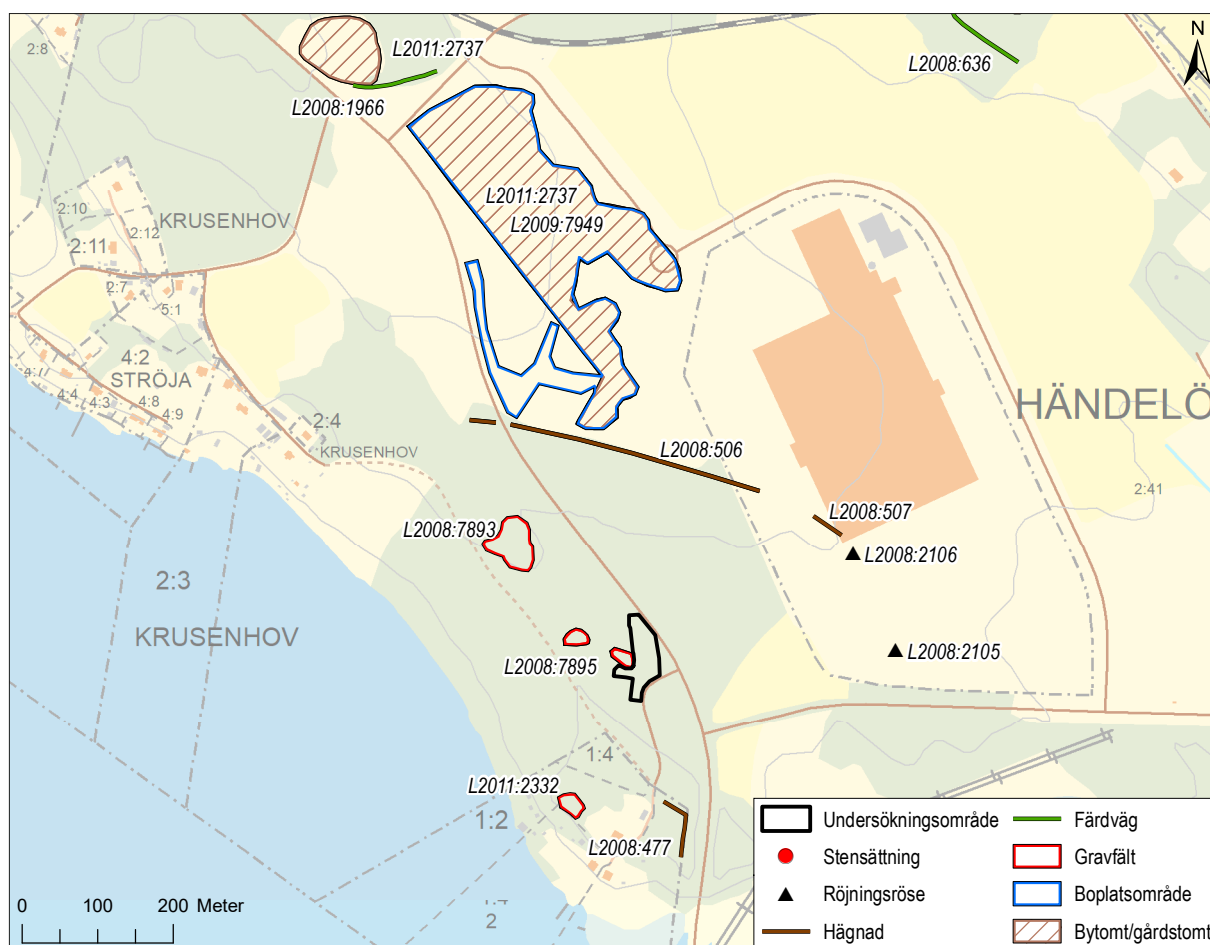
Förundersökningsområdet (invid L2008:7895) var beläget på Malmölandet som är en halvö i Bråvikens inre del och beläget väster om Kardonholmen. Utmed halvöns sydvästra del löper en ås i nordväst-sydöstlig riktning, från Åby till Stridsudden. Åsen består av morän och är idag mestadels täckt av skogsmark, andra geologiska förutsättningar inom

undersökningsområdet är att det enligt SGU finns ytor bestående av sandig morän. Höjden över havet inom det aktuella området är mellan 4,5–5 meter och den sydöstra delen av gravfältet är belägen mellan 5–5,5 möh (figur 3).

Nordnordväst om det aktuella förundersökningsområdet ligger L2011:3108 och L2011:2618, de två gravfälten innehåller gravar från yngre järnåldern (KMR). Nordväst om förundersökningsområdet ligger gravfältet L2008:7893 (figur 3) som består av 25 flacka högar utan någon direkt synlig kantkedja. Cirka en halv kilometer nordväst om förundersökningsområdet på andra sidan Bravikenvägen har undersökningar av den aristokratiska miljön Ströja gjorts (L2009:7949). Resultaten från detta område innefattade bland annat en hallbyggnad samt en rik materiell kultur med dateringar från vendeltid, vikingatiden, medeltiden samt historisk tid.

Figur 2. Strandlinjekarta, 2 500 år sedan, © Sveriges geologiska undersökning. Skala 1:10 000.

Figur 3. Undersökningsområdet med närliggande fornlämningar (KMR), markerade på Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

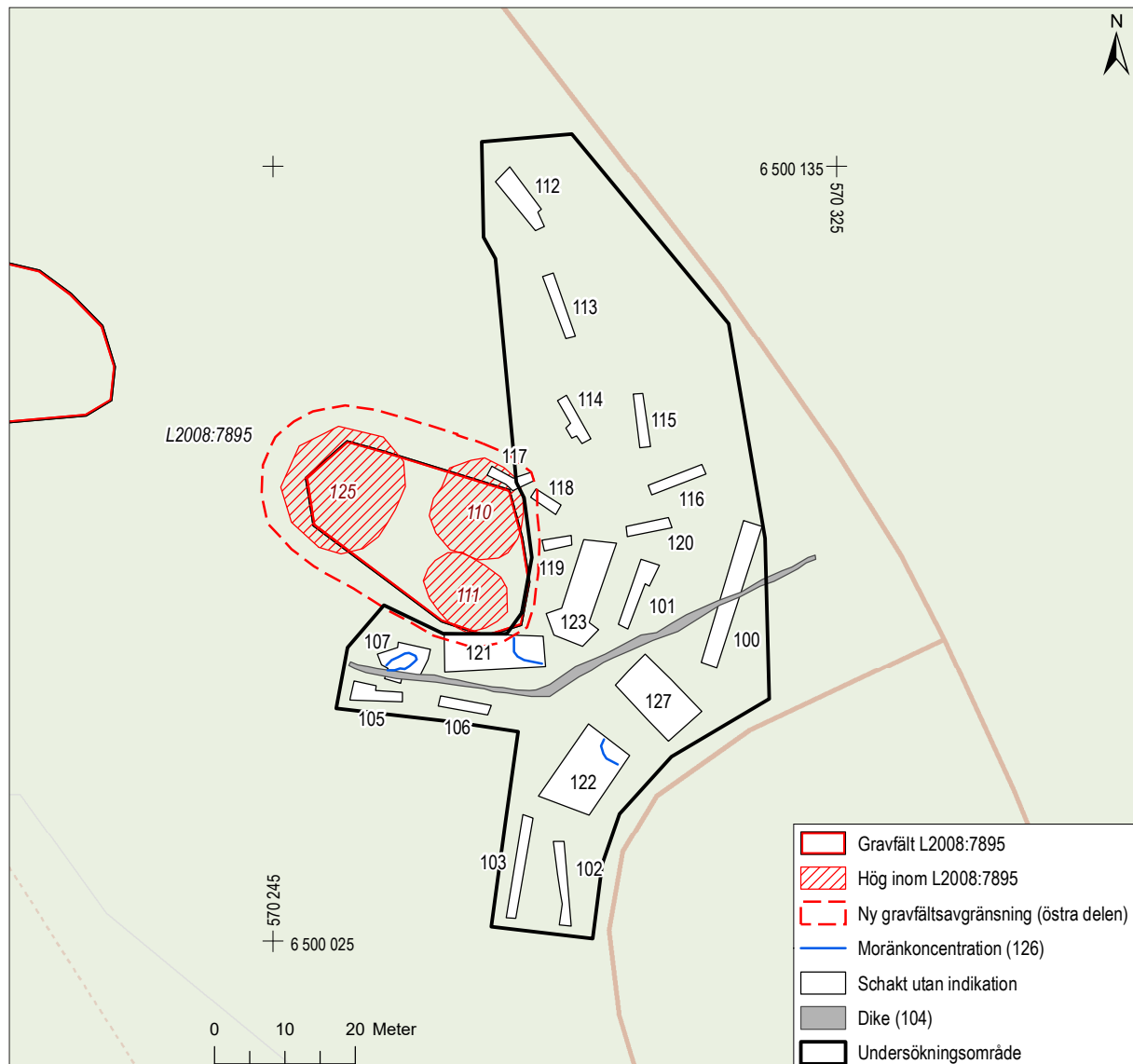
Metod och genomförande

Förundersökningsområdet uppgick till 3 385 m² och totalt anlades 21 st sökschakt spritt över undersökningsområdet (figur 4) som uppgick till 565 m² vilket motsvarar drygt 16 % av undersökningsområdet.

Den angränsande delen av (den sydöstra delen av) L2008:7895 var beläget i västlig riktning från förundersökningsområdet och tre schakt anlades i anslutning till den östligaste graven (110). Schakten för-lades med varierande mellanrum och utgick främst efter de topografiska förhållandena på platsen.

Då inga anläggningar påträffades resulterade det följaktligen i att sökschakten placerades för täcka en större yta för att i största möjliga mån lokalisera en utbredning av den södra samt den sydöstra delen av L2008:7895. Metalldetektering skedde löpande innan schaktning samt så detekterades dumphög- arnan innan igenläggningen av schakten. Två hästskor påträffades i två schakt (105 och 101), dessa fotograferades och gallrades i fält.

Samtliga schakt och störningar mättes in med GPS med nätverks RTK samt dokumenterades i skrift och fotograferades. Drönare användes för höghöjds- fotografering av området (figur 5) samt lodfotogra- fering av sökschakten. Efter färdig undersökning lades samtliga schakt igen.

Figur 4. Schaktplan inklusive gravarna i den östra delen av gravfältet (Kvillinge L2008:7895), diket och moränkoncentrationerna i schakt 107, 121 och 122. Inkluderar finns även den nya inmätningen av gravfältets utbredning). Skala 1:1 000

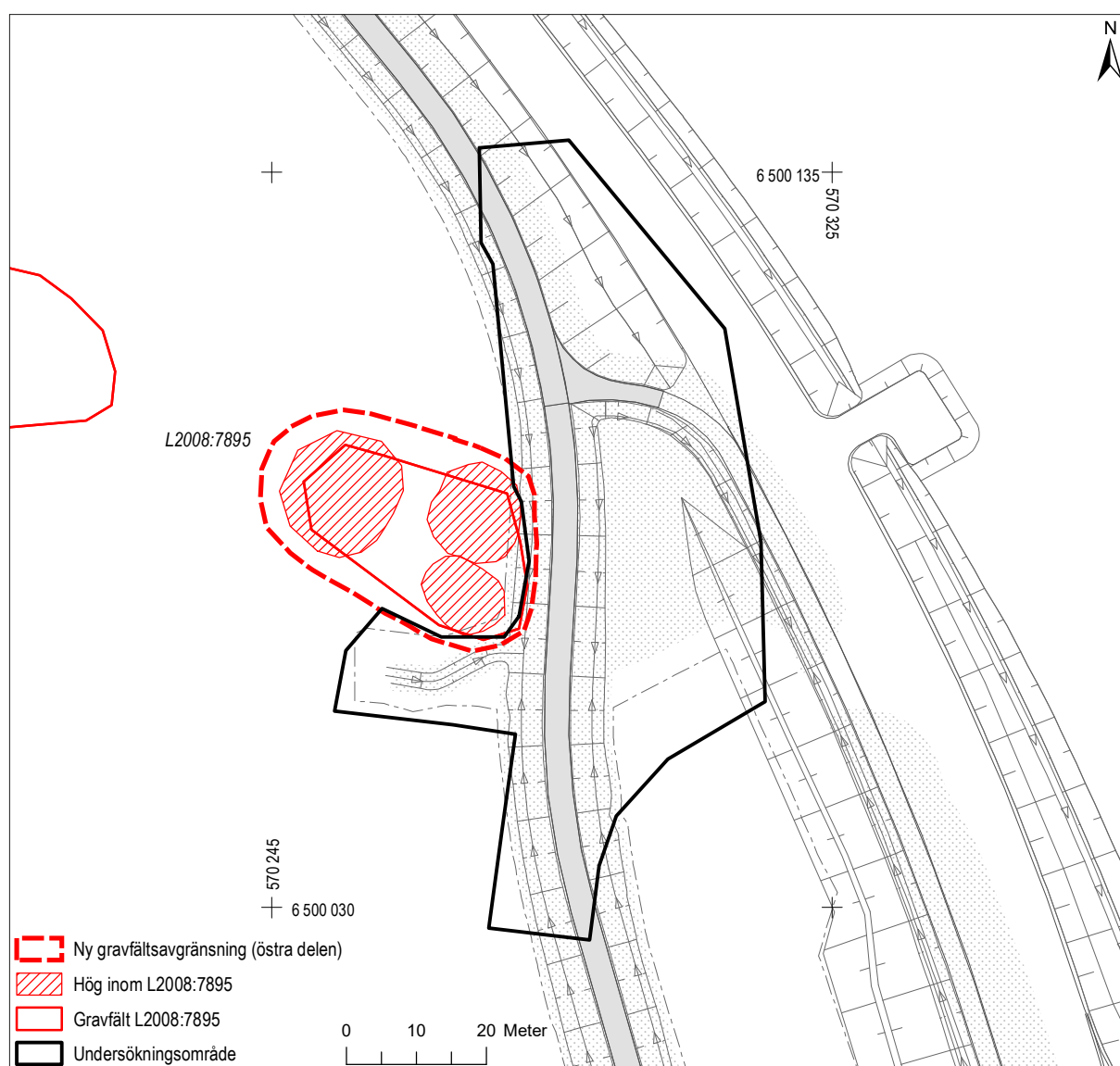
Figur 5. Drönarfoto på samtliga sökschakt.

RESULTAT

Samtliga schakt var tomma och grävdes ned till glacial lera. Diket som observerades vid den okulära besiktningen sträcker sig tvärsigenom hela förundersökningsytan (öst-västlig orientering, se figur 4) och fortsätter även in i skogspartiet i den västra delen, men då området var mycket täckt av tät sly så var det svårt att med säkerhet se en definitiv avgränsning i denna riktning.

Det slutgiltiga resultatet av sökschaktningen var att gravfältet L2008:7895 avgränsades i nordlig, östlig, sydlig och delvis västlig riktning och inga lämningar eller övriga anläggningar påträffades.

I och med den nya avgränsningen av gravfältet hamnar dock den planerade infarten till Stridsudden i omedelbar anslutning till fornlämningen och bör därför flyttas åt öster.

Figur 6. Plan över den planerade infarten till Stridsudden och den nya avgränsningen av gravfältet L2008:7895 Skala 1:1 000

REFERENSER

Databaser

KULTURMILJÖREGISTRET

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SKOGSSTYRELSEN

<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> (2019-05-31)

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnr:	3261
Länsstyrelsens diarienummer:	431-800-2019
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2019-03-28
Uppdragsnr i Fornreg:	201900446
Uppdragsgivare:	Norrköpings kommun
Län:	Östergötland
Landskap:	Östergötland
Kommun:	Norrköping
Socken:	Kvillinge
Fastighetsbeteckning:	Händelö 2.41
Berörda fornlämningar:	L2008:7895 (RAÄ-nr Kvillinge 221)
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Undersökningstid, fältarbete:	13–15 juni 2019
Inmätningmetod:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare/rapportansvarig	Ebba Drugge
Fältpersonal:	Ebba Drugge, Tove Björk
Maskinförare:	Hans Andersson
Planer och layout:	Medea Nyström Huuva
Kvalitetsgranskning:	Åsa Berger
Fynd	Inga fynd tillvaratogs

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Nr	Objekt	Area (m ²)	Max djup (m)	Beskrivning
100	Schakt utan indikation	54,2	0,47	Under torven (0,1 m) påträffades matjorden (0,15). Under den observerades glacial lera. Diket observerades i den östra delen. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
101	Schakt utan indikation	19,13	0,37	Under torven (0,1–0,15 m) påträffades matjorden (0,1 m). Under den observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag. Inga fynd utöver ett fragment av hästsko.
102	Schakt utan indikation	15,78	0,35	Under torven (0,08–0,13 m) påträffades matjorden (0,14 m). Under den observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
103	Schakt utan indikation	21,21	0,32	Under torven (0,1 m) påträffades matjorden (0,12 m). Under den observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
105	Schakt utan indikation	13,8	0,8	Under torven (0,15 m) påträffades matjorden (0,2 m). Under den observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag. Hästsko påträffad vid schaktning.
106	Schakt utan indikation	10,37	0,4	Under torven (0,11 m) påträffades matjorden (0,18 m). Under den observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
107	Schakt utan indikation	27,77	0,46	Under torven (0,1 m) påträffades matjorden (0,14 m). Under den observerades glacial leran. Glacial leran var som tunnast i relation till moränkoncentrationen och hade en tjocklek mellan 0,05–0,1 m, men grävdes ej till botten. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
112	Schakt utan indikation	23,25	0,45	Under torven (0,12 m) påträffades matjorden (0,15 m). Under den observerades glacial leran varav en koncentration av stenar var belägen i. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
113	Schakt utan indikation	14,26	0,45	Under torven (0,08 m) påträffades matjorden (0,15 m). Under matjorden observerades glacial leran med ställvis av röd lersten. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
114	Schakt utan indikation	11,95	0,45	Under torven (0,08 m) påträffades matjorden (0,25 m). Under matjorden observerades glacial leran med ställvis av röd lersten. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
115	Schakt utan indikation	11,05	0,4	Under torven (0,05 m) påträffades matjorden (0,15 m). Underliggande var glacial lera med inslag av röd lersten. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
116	Schakt utan indikation	12,28	0,4	Under torven (0,1 m) påträffades matjorden (0,15 m), inslag av ljusgrå siltig lera och under matjorden observerades glacial lera med inslag av röd lersten. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
117	Schakt utan indikation	9,46	0,5	Under torven (mossan 0,05 m) så påträffades en siltig grunbrå lins (uppmätte 0,2 m). Beige-grå silt (0,15 m) innehållande mindre rundade (materialstorlek 0,05–0,04 m). Inga tydlig konstruktionselement eller lager observerades men i det aktuella schaktet observerades en annan typ av lagerföljd än i de övriga schakten.. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
118	Schakt utan indikation	6,18	0,5	Under torven (mossan 0,05 m) påträffades en siltig gråbeige siltbemängd lera som uppmätte (0,2 m). Under den gråbeiga leran observerades en beige lera, något siltbemängd (0,2 m) och under observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
119	Schakt utan indikation	5,81	0,45	Under torven (mossa 0,05 m) påträffades en gråbeige siltig lera (0,15–0,2 m). Underliggande den siltiga leran noterades en beige siltig lera 0,15 m och underliggande det påträffades undergrunden som utgjordes av glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag. Inga fynd, inga prover tagna. Inmätt och fotograferad.
120	Schakt utan indikation	9,17	0,4	Under torven (0,1 m) påträffades matjorden (0,14 m). Undergrunden utgjordes av en ljusgrå glacial lera och ställvis observerades röd lersten. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
121	Schakt utan indikation	70,13	0,5	Under torven (0,15 m) påträffades matjorden (0,15–0,2 m) var brun och den nedre horisonten av matjorden var sammanblandad med mindre stenar främst koncentrerat i den östra delen av schaktet där en moränkoncentration observerades.. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
122	Schakt utan indikation	83,99	0,63	Under torven (0,13 m) påträffades matjorden (0,1–0,15 m). Under torven den södra schaktkantens västra hörn påträffades blålera ytligt (0,5–0,15 m). Moränkoncentration i schaktets östra del. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
123	Schakt utan indikation	72,45	0,39	Under torven (0,1 m) observerades matjorden (0,2 m) och där en handfull rundade stenar (materialstorlek 0,05–0,1 m) observerades spridda över ytan, en av stenarna var något större (0,1–0,2 m). Under matjorden observerades glacial lera. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.
127	Schakt utan indikation	71,29	0,47	Under torven (0,12 m) observerades matjorden (0,13 m), mindre stenar spritt över schaktet, men ingen form. Under matjorden observerades glacial lera. I den norra delen observerades en rotvälta ca 0,2 m ned. Dumpmassorna metalldetekterades, inga utslag.

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING

Nr	Schakt nr	Observationer
104	100, 107	Modernt dike
108	107	Utgår
109	107	Utgår
110		Hög inom gravfältet Kvillinge 221
111		Hög inom gravfältet Kvillinge 221
124	112	Utgår
125		Hög inom gravfältet Kvillinge 221
126	107, 121, 122	Moränkoncentration

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3261